

Damga Vergisi ve Harçlar

(Teori ve Uygulama)

Prof. Dr. Nurettin Bilici
Çankaya Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Doç. Dr. Ümit Süleyman Üstün
Selçuk Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

DAMGA VERGİSİ

VE

HARÇLAR

(Teori ve Uygulama)

Ek: İcra Müdür ve Müdür Yardımcılığı Sınavına
Hazırlık Amaçlı Test Soruları

Yayınevi ve Dağıtım

Ostim O.S.B.
1208. Cad. No: 9
Yenimahalle
Ostim/ANKARA
Tel:0.312 434 35 97
0.312 432 44 29
Fax:0.312 432 44 28

Şube

Cemal Gürsel Caddesi
Ankara Üniv. Hukuk Fak.
Öğrenci Girişi
Cebeci / ANKARA
Fakülteler Mah.
Tel:0.312 319 83 33

www.savaskitap.com

Damga Vergisi ve Harçlar (Teori ve Uygulama)

©Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Tamamen veya herhangi bir bölümü yazanın ve yayınevinin yazılı izni alınmadan basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz.

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ

Doç. Dr. Ümit Süleyman ÜSTÜN

Baskı Tarihi	: Ekim 2018
Baskı Sayısı	: 2. Baskı
Ebadı	: 13,5 x 19,5
Kağıt	: 70 gr 1. Hamur
Cilt	: Amerikan Cilt
Sayfa Sayısı	184
ISBN	: 978-605-7963-14-7
Dizgi & Tasarım	: Savaş Dizgi
Baskı	: Özbaran Ofset

*Prof. Dr. Kâmil MUTLUER'e
yetişmemize verdiği katkılar için.*

*Haksızlığa sapıp bütün insanlar seni ta-
kip edeceğine
Adaletle hareket edip tek başına kal, daha
iyi.*

Mahatma Gandhi

Önsöz

Damga vergisi ve harçlar, devletlerin kamu geliri olarak vazgeçemedikleri ikiliyi oluşturur.

Damga vergisi açısından; alınma mantığının zayıf olmasından dolayı, zaman zaman bu verginin kaldırılması tartışmaları ortaya çıksa da, damga vergisi, inatla varlığını sürdürmektedir.

Kanun, Damga Vergisinin konusunu “kâğıt” olarak tanımlar: bir hukuki sonuç doğurmak amacıyla düzenlenen ve imzalanan kâğıtlar... kredi sözleşmeleri, vergi beyannameleri, ücret bordroları gibi.

2017 yılı itibarıyla, toplam vergi gelirlerinin %3’e yakın kısmı (15,8 milyar TL) damga vergisinden toplanmıştır.

Harçlara gelince; harç almanın mantığı çok daha belirgindir: “Kamu hizmeti veriyorum, harç alıyorum.” “Tapuda verdiğim hizmetler için tapu harcı, mahkemede yargı harcı, noterde noter harcı...”

2017 yılı itibarıyla harçlardan toplanan hasılat yaklaşık 19,6 milyar TL’yi bulmuştur. Bu tutar toplam vergi gelirlerinin %3,13’lük kısmına tekabül etmektedir. Bu rakama belediye harçları gibi yerel harçların da dahil edilmesi durumunda rakam %4’i bulacaktır.

Öyleyse bu kitap, 2017 yılı itibarıyla toplam kamu gelirlerinin %7’ye yakın kısmını (35 milyar TL) toplayan bir vergi ile harçları inceleme konusu yapmaktadır.

Bu iki grup kamu gelirinin, insanların günlük yaşamına etkisi, toplam kamu gelirleri içindeki payından çok çok daha fazladır. Herhalde, ülkede yaşayan yetişkin insanlardan harç ve (veya) damga vergisine muhatap olmayan kimse yoktur. Tapuya uğra-

masanız bile; mahkemede veya noterde, veya bankada veya emniyette veya trafik idaresinde veya yurt dışına çıkarken; yani bir yerlerde, damga vergisi ve (veya) harç size “merhaba” diyecektir.

Bu kitap, içinde son derece teknik düzenlemeleri barındıran damga vergisi ve harçlar konusunu, kolay anlaşılır bir dille anlatmayı amaçlamaktadır. Özellikle, tüm hukuk hayatını kapsamı içine almaya çalışan damga vergisi konusunda, uygulamada sık sık anlaşmazlıklar ve akabinde uyuşmazlıklar yaşanmaktadır. Kitap içinde uyuşmazlığa sebep olan tartışmalı hususlar açıklanırken, gerekli olduğu ölçüde, yargı kararlarına, İdarenin tutumuna ve kendi şahsi görüşlerimize de yer verilmiştir.

Kitabın yazarlarından birisi deneyimli bir noterin oğludur. Yani damga vergisi ve harç sohbetlerinin eksik olmadığı bir aile ortamında büyümüştür. Bu birikim yazılan kitaba da yansıtılmıştır.

Kitap yazılırken ülkemizdeki Adalet Meslek Yüksekokullarında okutulan “Damga Vergisi ve Harçlar Bilgisi” dersinin muhtevası ve bu okullarda okuyan öğrencilerimizin bilgi ihtiyacı göz önünde tutulmuştur.

Kitabın öğrencilerimize ve diğer okuyucularına yararlı olmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ Doç. Dr. Ümit Süleyman ÜSTÜN

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM DAMGA VERGİSİ

Ön (Giriş) Bölümü

DAMGA VERGİSİNİN ANLAMI VE ÖNEMİ

1. Damga Vergisi Kavramı ve Mevzuatı	3
2. Damga Vergisinin Önemi	4
3. Damga Vergisinin Gelir - Servet - Harcama Vergileri Ayrımındaki Yeri.....	5
4. Damga Vergisinin KDV, ÖTV, BSMV'den Farkı.....	5
5. Damga Vergisinin Niteliği: Vergi mi, Harç mı, Resim mi?	6
6. Damga Vergisinin Varlık Nedeni	7

Birinci Bölüm

DAMGA VERGİSİNİN KONUSU: KÂĞIT

I. DAMGA VERGİSİNİN KONUSUNA GİREN KÂĞITLAR	10
1. Belli Parayı İhtiva Eden Akitler.....	11
2. Belli Parayı İhtiva Etmeyen Akitler.....	13
3. Kararlar ve Mazbatalar	13
4. Ticari İşlemlerde Kullanılan Kâğıtlar	14
5. Makbuzlar	15
6. Diğer Kâğıtlar	15
7. Mektuplar, Şerhler	16
A. Mektuplar	17
B. Şerhler	17

II. DAMGA VERGİSİNE TABİ KÂĞITLARIN BİR NÜSHADAN FAZLA DÜZENLENMESİ (NÜSHA-SURET SORUNU).....	18
1. Nüsha Kavramı	18
2. Suret Kavramı	18
3. Birden Fazla Nüsha/Suret Varsa	19
III. TEK KÂĞITTA; FAZLA İMZA, FAZLA İŞLEM	21
1. Kâğıttaki İmza Sayısı	21
2. Birden Fazla İmza Olsa da (Temsilci Sayısı Birden Fazla Olsa da) Tek İmza Sayılır	21
3. Birden Fazla İmza, Birden Fazla Vergi	22
4. Aynı Kâğıtta Birden Fazla Akit ve İşlem Bulunması	23
A. İşlemler Birbirinden Farklıysa	23
B. İşlemler Birbiriyle Bağlantılıysa	24
5. Aynı Kağıt Üzerinde Birden Fazla Kişiyle Aynı İşlemin Yapılması	26
IV. DAMGA VERGİSİNE TABİ OLMUŞ KÂĞITLARDA SONRADAN ORTAYA ÇIKAN DEĞİŞİKLİKLER	28
1. Kâğıttaki İşleme Bir Başka Kişinin İşlemi Eklenirse	28
2. Kâğıttaki Para Miktarı Artar, Azalırsa	28
3. Kâğıt (Sözleşme) Devredilirse	29
4. Kâğıtların Hükümleri (Süresi) Uzatılırsa	30
5. Süresi Kendiliğinden Uzayan Kâğıtlar Damga Vergisinin Konusuna Girmez	31
6. Kâğıdın (Sözleşmenin) Bozulması	32

İkinci Bölüm

VERGİYİ DOĞURAN OLAY, MATRAH, MÜKELLEF-SORUMLU

I. VERGİYİ DOĞURAN OLAY	33
1. Kâğıdın Düzenlenmesi.....	33
2. Yurt Dışında veya Türkiye’deki Elçilik ve Konsolosluklarda Düzenlenen Kâğıtlar (Damga Vergisinin Yer Bakımından Uygulanması).....	34
3. Kâğıdın Gerçek Mahiyeti.....	36
II. DAMGA VERGİSİNDE MATRAH	38
1. Ön Bilgi	38
2. Nispi Vergilemede Matrah: Kâğıtta Yazılı “Belli Para”	38
3. Sözleşme Döviz Cinsinden Düzenlenmişse	40
4. Sözleşme Üzerindeki Para Miktarı Belli mi?	40
5. Sözleşmede Yazılı Cezai Şart, Cayma Tazminatı Damga Vergisi Matrahına Dahil Olur mu?	42
6. Kredi Sözleşmelerinde Faiz Borcu Kredi Borcuna İlave Olarak Damga Vergisi Matrahına Dahil Olur mu?	43
7. Katma Değer Vergisi ve Diğer Dolaylı Vergiler Damga Vergisi Matrahına Dahil Olur mu?.....	44
III. DAMGA VERGİSİNİN MÜKELLEFİ	46
1. Ön Bilgi	46
2. Düzenli Damga Vergisi Mükellefleri	46
3. Düzensiz Damga Vergisi Mükellefleri.....	47
4. Resmi Daireler Düzenli Vergi Mükellefidir Ancak Vergiyi Kişiler Öder	48
IV. DAMGA VERGİSİNDE SORUMLULUK	50
1. Genel Olarak.....	50
2. Resmi Dairelerin ve Noterlerin Sorumluluğu	51
3. Düzenli Damga Vergisi Mükelleflerinin Yaptıkları İşlemlerle İlgili Sorumluluk	51
4. Kâğıtları İbraz Edenlerin Sorumluluğu	52

5. Birden Fazla Kişi Tarafından İmza Edilen Kâğıtlarda Müteselsil Sorumluluk	53
6. Yabancı Memleketlerde...Düzenlenen Kâğıtlarda Sorumluluk	53
V. DAMGA VERGİSİNDE KONTROL ÖDEVLİLERİ.....	54
1. Genel Olarak	54
2. Noterlerin Sorumluluğu ve Kontrol Ödevleri	54
A. Düzenleme İşlemlerinde Sorumluluk	55
B. Onaylama (Tasdik) İşlemlerinde Kontrol Görevi	55
3. Diğer Kurum ve Kuruluşların Kontrol Görevi	56

Üçüncü Bölüm

DAMGA VERGİSİNİN ORANLARI VE ÖDEME ŞEKİLLERİ

I. DAMGA VERGİSİNİN ORANLARI.....	57
1. Nispî Vergi.....	57
2. Maktu Vergi.....	58
3. Tek Kâğıttan Alınacak Damga Vergisinin Üst Sınırı	59
4. Maktu Vergilerde Otomatik (Olağan) Yıl Sonu Artışları	60
5. Damga Vergisi Oran ve Miktarlarının Cumhurbaşkanı Kararıyla Artırılması.....	60
6. İhaleli İşlerde Damga Vergisi Yüğü	61
7. Özel Durumlar	62
II. DAMGA VERGİSİNİN ÖDEME ŞEKİLLERİ.....	63
1. Makbuz Karşılığı Ödeme (Beyan Yoluyla Ödeme)	63
2. İstihkaktan Kesinti Yoluyla Ödeme	64
3. Basılı Damga Konulması Yoluyla Ödeme	65

III. DAMGA VERGİSİNDE İSTİSNALAR.....	69
1. DVK’ye Ek (2) Sayılı Tabloda Yazılı Sınıflama	69
2. Resmi İşlerle İlgili Kâğıtlar	69
3. “Küçük İşler” İstisna Kapsamındadır	70
4. Bazı Sektörleri Destekleme Amaçlı İstisnalar	70
5. “Büyük Adam Olma”yı Teşvik Amaçlı İstisnalar.....	72
6. Döviz Kazanmayı Teşvik Amaçlı İstisnalar	72
A. İhracat İşlemleri.....	73
B. Yabancı Para ile Finanse Edilen İşler.....	73
C. Diğer.....	74
D. Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerin Gerçekleştirilmemesi	75
7. Yurt Dışından Kredi Kullanımı İçin Düzenlenen Kâğıtlar.....	75
A. Yurt Dışından Kredi Temini.....	75
B. Türk Bankasının Yurt Dışındaki Şubesinden Sağlanan Kredi Yabancı Ülkeden Sayılır mı?	76
8. Diğer İstisnalar.....	77
9. Damga Vergisi Kanunu Dışında Başka Kanunlarda Düzenlenmiş İstisnalar	78
IV. DAMGA VERGİSİNİN İADESİ.....	80
1. Damga Vergisi Hesabında Hata.....	80
2. Damga Vergisine Tabi Kâğıt (Sözleşme) Onaya Tabi İse	80
3. İptal Edilen İhaleye İlişkin Damga Vergisi.....	81
4. Vergisi Ödenen Sözleşme İptal Edilirse Ödenen Damga Vergisi Geri Alınabilir mi?	81
5. Geri Verme Hata Düzeltme Hükümleri Çerçevesinde Yapılabilir mi?.....	83

V. CEZALAR, ZAMANAŞIMI, GİDER YAZMA	84
1. Damga Vergisinde Müeyyideler	84
2. Uyuşmazlıklar	84
3. İstihkakı Üzerinden Damga Vergisi Kesilen Kişi Dava Açabilir mi?	85
4. Bölüşülen Damga Vergisi İçin Düzenlenen Faturada KDV Hesaplanır mı?	85
5. İnceleme Sonucu Yakalanan Damga Vergileri Gider Yazılabilir mi?	86
6. Damga Vergisi ve Cezalarında Zamanaşımı	86
A. Damga Vergisinin Zamanaşımına Uğraması	86
B. Damga Vergisine İlişkin Cezalarda Zamanaşımı	87

İKİNCİ KISIM HARÇLAR

ÖN BİLGİLER BÖLÜMÜ

1. Harçların Vergi Gelirleri İçindeki Ağırlığı	91
2. Harç Kavramı	92
3. Harç ve Vergi	92
4. Harç ve Resim	93
5. Harç ve Parafiskal Gelir	93
6. Harç, Şerefiye, Harcamalara Katılma Payı	94
7. Harçlar ve Damga Vergisi	94
8. Harç Çeşitleri	94
9. Harç Örnekleri	95
10. Harç Miktarları, Harçların Ödenmesi, İstisnalar	96

Birinci Bölüm
YARGI HARÇLARI

I. YARGI HARCİ KAVRAMI VE TÜRK YARGI SİSTEMİ... 98	
1. Yargı Harçları Kavramı	98
2. Türkiye’de Yargı.....	98
II. MAHKEME HARÇLARI 100	
1. Ön Bilgi	100
2. Başvurma Harcı	100
3. Başvurma Harcına İlişkin Bazı Özellikli Durumlar	102
4. Celse Harcı.....	103
5. Karar ve İlam Harcı	104
6. Temyiz, İstinaf Harçları.....	107
A. Olağan Kanun Yolları Harçları.....	107
a. Başvuru Harcı	107
b. Karar ve İlam Harcı	107
B. Olağanüstü Kanun Yolları Harçları.....	109
7. Keşif Harcı.....	109
III. İCRA VE İFLAS HARÇLARI 111	
1. Kavramlar	111
2. Takip Çeşitleri	111
A. İlamsız İcra Takibi.....	112
B. İlamlı İcra Takibi.....	112
3. İcra Süreci Nasıl Çalır?	113
4. İcra Harçları	113
A. İcra Başvurma Harcı.....	113
B. Peşin Harç	114
C. İcranın Yerine Getirilmesi Harcı	115
D. Tahsil Harcı	115
E. Cezaevi Harcı	116
F. İdare Harcı.....	116

5. İflas Harçları	117
6. Konkordato Harçları	117
7. Haciz, Teslim ve Satış Harçları.....	118
IV. TİCARET SİCİLİ HARÇLARI,	
DİĞER YARGI HARÇLARI	119
1. Kayıt ve Tescil Harçları.....	119
2. Kayıt ve Belge Suretleri ve Tasdikname Harcı	119
3. Diğer Yargı Harçları	119
A. Suret Harçları	120
B. Muhafaza Harçları.....	120
C. Defter Tutma Harçları	120
D. Miras İşlerine Ait Harçlar.....	120
E. Vasiyetname Tanzimine İlişkin Harçlar	120
V. YARGI HARÇLARINA İLİŞKİN ORTAK	
DÜZENLEMELER	121
1. Harçların Mükellefi.....	121
2. Ödenen Harcın Haksız Olan Tarafa Yükletilmesi.....	122
A. Açılan Davanın Kazanılması	122
B. Açılan Davanın Kaybedilmesi	123
C. Davayı Kaybeden Kamu İdaresi İse	123
3. Yargı Harçlarının Matrahı.....	124
4. Matrahın Fazla Olduğu Anlaşırsa	125
5. Yargı Harçlarının Ödenme Usulü	126
6. Maktu Harçların Ödenme Zamanı	127
7. Nispi Harçlarda Ödeme Zamanı	127
8. Harç Zamanında Ödenmezse veya Fazladan Ödenirse	128
9. Yargı Harçlarında İstisna ve Muafiyetler.....	129

İkinci Bölüm

DİĞER HARÇLAR

I. NOTER HARÇLARI	133
1. Noterlik Görevinin Niteliği	133
2. Noter Bir Gelir Vergisi Mükellefidir	133
3. Noter Aynı Zamanda Vergi Sorumlusudur	135
4. Noterlik Harçlarında Konu, Muaflık	135
5. Harç Alma Ölçüleri	135
A. Nispi Noter Harçları	136
B. Maktu Noter Harçları	136
6. Noter Harcının Mükellefi, Ödenmesi ve Bazı Özellikli Durumlar	137
7. Noterlerin Denetimi	138
II. VERGİ YARGISI HARÇLARI	139
1. Ön Bilgi	139
2. Konu, Mükellef ve Harç Çeşitleri	139
3. Vergi Yargısı Harçlarının Ödenmesi	140
4. Vergi Yargısı Harçlarının Geri Alınması	140
III. TAPU VE KADASTRO HARÇLARI	142
1. Konu ve Mükellef	142
2. Harç Alma Ölçüleri ve Matrah	142
3. Harcın Ödenmesi	143
4. Güvenlik Önlemleri	144
5. İstisnalar	145

IV. KONSOLOSLUK HARÇLARI	147
1. Konu, Mükellef.....	147
2. Harç Alma Ölçüleri.....	147
3. Ödeme, İstisnalar	147
V. PASAPORT, İKAMET TEZKERESİ, VİZE VE DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TASDİK HARÇLARI.....	149
1. Konu, Mükellef.....	149
2. Harcın Ölçüleri	149
3. Ödeme Usûlü, İstisnalar.....	149
VI. GEMİ VE LİMAN HARÇLARI	151
1. Konu	151
2. Mükellef.....	151
3. Harç Alma Ölçüleri.....	151
4. Ödeme.....	152
5. İstisnalar.....	152
6. Harçtan İndirimler.....	153
VII. İMTİYAZNAME, RUHSATNAME VE DİPLOMA HARÇLARI.....	154
1. Mükellef, Konu.....	154
2. Harç Alma Ölçüleri, Ödeme	154
3. Yeniden Harç Alınması, Harçların Geri Verilmesi	155
VII. TRAFİK HARÇLARI	156
1. Konu, Mükellef, Harç Alma Ölçüleri, Ödeme	156
2. İstisnalar.....	156
IX. HARÇLARLA İLGİLİ ORTAK HÜKÜMLER	157
1. Harçların Tahsili, Sorumluluk, Vergi Dairesine Yatırılması, Denetim.....	157
2. İstisnalar.....	158

X. BELEDİYE HARÇLARI VE KATILMA PAYLARI.....	159
1. Belediye Harçları	159
A. İşgal Harcı (BGK m. 52-57).....	159
B. Tatil Günlerinde Çalışma Harcı (BGK m. 58-62)	159
C. Kaynak Suları Harcı (BGK m. 63-66).....	159
D. Tellallık Harcı (BGK m. 67-71)	159
E. Hayvan Kesimi, Muayene ve Denetleme Harcı (BGK m. 72-75)	160
F. Ölçü ve Tartı Aletleri Harcı (BGK m. 76-78)	160
G. İmar İle İlgili Harçlar (BGK m. 80)	160
H. Diğer Harçlar (BGK 79-85).....	161
2. Harcamalara Katılma Payları (BGK m. 86-94).....	161
3. Belediyeler, Kanunda Yazılı Harçların Dışında Harç - Ücret Alabilirler mi?	162
A. Belediyeler Mezarlık Ücreti Alabilir mi?.....	162
X. TOKİ'Yİ BESLEYEN HARÇ: YURT DIŞINA ÇIKIŞ HARCİ	163
 EK 1: Kitap Okunurken Yararlanılması Gerekli Mevzuat	165
 KAYNAKÇA.....	167
KAVRAM DİZİNİ.....	171

ŞEMALAR, TABLOLAR VE KUTULAR LİSTESİ

Şema 1	Damga Vergisinin Ödeme Şekilleri ve Süreleri	67
Şema 2	Türk Yargı Sistemi.....	98
Şema 3	İcra Takipleri.....	112
Şema 4	Vergi Yargısı Harçları.....	139
Tablo 1	Harç Gelirleri (2017 Yılı).....	91
Kutu 1	Soru: Gayrişahsi Vergi.....	5
Kutu 2	Soru: Damga Vergisi Niçin Alınıyor?.....	7
Kutu 3	Kâğıt ve Üç Koşul.....	10
Kutu 4	Örnek Olaylar.....	20
Kutu 5	Bir Yaşanmış Olay.....	45
Kutu 6	Mükellef-Sorumlu-Kontrol Ödevlisi.....	45
Kutu 7	Düşünelim.....	56
Kutu 8	Düşünelim.....	67
Kutu 9	Olay ve Sorular	68
Kutu 10	Klasik Sorular	88
Kutu 11	Düşünelim.....	96
Kutu 12	Yargılama giderleri kavramı hakkında bir açıklama	110
Kutu 13	Düşünelim.....	118
Kutu 14	Düşünelim.....	130
Kutu 15	Okuma Parçası	131
Kutu 16	Noter İyi Para Kazanır mı?.....	134
Kutu 17	Birden Fazla Nüsha	136
Kutu 18	Konutu Satalım mı, Bağışlayalım mı?.....	146
Kutu 19	Bir Yaşanmış Olay.....	163

KISALTMALAR

BGK	Belediye Gelirleri Kanunu
Bkz	Bakınız
BK	Borçlar Kanunu
BSMV	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
Dş	Danıştay
D	Daire
DVK	Damga Vergisi Kanunu
DVKGT	Damga Vergisi kanunu Genel Tebliği
E	Esas
f	Fıkra
GT	Genel Tebliğ
GVK	Gelir Vergisi Kanunu
HK	Harçlar Kanunu
HM	Hazine Müsteşarlığı
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K	Karar
KDV	Katma Değer Vergisi
KİK	Kamu İhale Kurumu
KVK	Kurumlar Vergisi Kanunu
m	Madde
mük	Mükerrer
NK	Noterlik Kanunu
ÖTV	Özel Tüketim Vergisi
RG	Resmi Gazete
s	sayfa
S	Sayı
TTK	Türk Ticaret Kanunu
VUK	Vergi Usul Kanunu

